ЗАКОН за особените залози

Обн., ДВ, бр. 100 от 22.11.1996 г., в сила от 1.04.1997 г., изм. и доп., бр. 86 от 30.09.1997 г., в сила от 30.09.1997 г., бр. 42 от 5.05.1999 г., бр. 19 от 28.02.2003 г., бр. 58 от 27.06.2003 г., в сила от 1.01.2004 г., доп., бр. 34 от 19.04.2005 г., в сила от 1.06.2005 г., изм., бр. 43 от 20.05.2005 г., в сила от 1.09.2005 г., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., бр. 34 от 25.04.2006 г., в сила от 1.01.2008 г. (*) - изм., бр. 80 от 3.10.2006 г., в сила от 3.10.2006 г., (*) бр. 53 от 30.06.2007 г., в сила от 30.06.2007 г., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 1.03.2008 г., доп., бр. 108 от 19.12.2007 г., в сила от 19.12.2007 г., изм. и доп., бр. 100 от 21.11.2008 г., доп., бр. 24 от 31.03.2009 г., в сила от 31.03.2009 г., изм., бр. 101 от 28.12.2010 г., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 1.07.2012 г., изм. и доп., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., доп., бр. 107 от 24.12.2014 г., в сила от 1.01.2015 г., бр. 50 от 3.07.2015 г.

Сборник закони - АПИС, кн. 12/96 г., стр. 87; кн. 10/97 г., стр. 77; кн. 6/99 г., стр. 48; кн. 3/2003 г., стр. 247; кн. 7/2003 г., стр. 66; кн. 5/2005 г., стр. 152

Библиотека закони - АПИС, т. 12, р. 3, № 250

(*) (Бел. ред. - относно влизането в сила на измененията на ЗОЗ с ДВ, бр. 34 от 25.04.2006 г., виж § 56 от преходните и заключителните разпоредби на ЗТР)

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Предмет

Чл. 1. (1) С този закон се урежда залогът, учредяван без предаване на заложеното имущество.

(2) За залозите по този закон се води регистър.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.).

Форма на договора

Чл. 2. Договорът за залог се сключва в писмена форма.

Залогодател

Чл. 3. (1) (Предишен текст на чл. 3 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Залогодателят трябва да е търговец или лице по чл. 2 от Търговския закон.

(2) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Ограничението по ал. 1 не се прилага по отношение на съпруга на едноличния търговец, съответно на лицето по чл. 2 от Търговския закон.

(3) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г., доп., бр. 19 от 2003 г.) Ограничението по ал. 1 не се прилага при залог на безналични ценни книжа, дружествени дялове от събирателни и командитни дружества, командитни дружества с акции и дружества с ограничена отговорност, както и на права върху патенти за изобретения и полезни модели, регистрирани марки, промишлени дизайни, топологии на интегрални схеми и сертификати за сортове растения и породи животни.

(4) (Нова - ДВ, бр. 34 от 2005 г., доп., бр. 107 от 2014 г., в сила от 1.01.2015 г.) Ограничението по ал. 1 не се прилага по отношение на общини, които обезпечават общински дълг, поет при условията и по реда на Закона за общинския дълг, както и по отношение на Фонда за гарантиране на влоговете в банките, когато обезпечава ползваните от него заеми.

Заложено имущество

Чл. 4. (1) При условията и по реда на този закон могат да се залагат:

1. вземания, безналични ценни книжа и движими вещи с изключение на кораби и въздухоплавателни средства;

2. дружествени дялове от събирателни и командитни дружества, командитни дружества с акции или дружества с ограничена отговорност;

3. (доп. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) съвкупности от вземания, от машини и съоръжения, от стоки или материали и от безналични ценни книжа;

4. (нова - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) права върху патенти за изобретения и полезни модели, регистрирани марки, промишлени дизайни, топологии на интегрални схеми и сертификати за сортове растения и породи животни;

5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) търговски предприятия.

(2) Заложеното имущество може да е и родово определено или бъдещо. Бъдеща реколта може да се залага или от текущата, или от следващата стопанска година.

(3) Заложното право се разпростира и върху лихвите по заложеното вземане.

(4) Когато заложената вещ бъде преработена или присъединена, залогът следва новата вещ.

Обезпечено вземане

Чл. 5. (1) Обезпеченото вземане може да бъде индивидуално или родово определено, както и условно или бъдещо.

(2) Залогът обезпечава вземането и всички лихви и неустойки върху него.

Залагане на обезпеченото вземане

Чл. 6. Залогът, учреден по реда на този закон, следва обезпеченото вземане, когато то бъде заложено.

Погасяване на залога

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Залогът се погасява, ако трето лице придобие по сделка, извършена от залогодателя в кръга на обикновената му дейност по занятие, права върху заложеното имущество, които са несъвместими със заложното право.

Глава втора
ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА СТРАНИТЕ

Права на залогодателя

Чл. 8. (1) Залогодателят има право да запази държането на заложеното имущество.

(2) Залогодателят, който запазва държането на заложеното имущество, има право:

1. да използва в своята дейност заложеното имущество съобразно неговото предназначение;

2. (доп. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) да извършва сделки на разпореждане със заложеното имущество. Когато предмет на сделките на разпореждане са безналични ценни книжа или вещи и права извън кръга на

обикновената дейност по занятие на залогодателя, се изисква съгласието на заложния кредитор.

Задължения на залогодателя

Чл. 9. (1) Залогодателят, запазил държането на заложеното имущество, е длъжен да се грижи за запазването му с грижата на добър търговец, като:

1. застрахова заложеното имущество за своя сметка срещу общоприетите в търговския обмен рискове по начин, който осигурява възможност на заложния кредитор да се ползва от застрахователното обезщетение;

2. уведомява заложния кредитор за всички повреди и посегателства върху заложеното имущество;

3. уведомява заложния кредитор за всички производства, засягащи заложеното имущество;

4. писмено уведомява заложния кредитор за всички правни и фактически действия, водещи до прехвърляне или възникване на права на трети лица върху заложеното имущество или до промяна в неговата идентичност, и го снабдява с копия от документите, установяващи прехвърлянето или учредяването на правата;

5. уведомява третите лица, придобили права върху заложеното имущество, за правата на заложния кредитор;

6. при опасност от развала на заложеното имущество, след като извести заложния кредитор, продава имуществото и влага получената сума в банка за обезпечение на заложния кредитор.

(2) Залогодателят е длъжен да осигурява на заложния кредитор възможност да проверява състоянието на заложеното имущество.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) В случаите на ал. 1, т. 4 залогодателят е длъжен незабавно да поиска вписване в съответния регистър на промените в правата върху или в идентичността на заложеното имущество.

(4) Залогодателят след получаване на съобщението по чл. 33, ал. 1 не може да се разпорежда със заложеното имущество.

(5) Залогодателят е длъжен при погасяване на залога да удовлетвори заложния кредитор с получената сума срещу отчужденото имущество.

Права на заложния кредитор

Чл. 10. (1) (Предишен текст на чл. 10 - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Заложният кредитор има право да се удовлетвори от:

1. цената на заложеното имущество или от полученото за него обезщетение;

2. полученото срещу отчуждаването на заложеното имущество;

3. равностойността на имуществото по т. 1 или 2, в случай че това имущество не може да бъде отделено от останалото имущество на залогодателя.

(2) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Заложният кредитор въз основа на извлечение от регистъра за вписано обезпечение има право да получава от държавните органи и третите лица, които държат, съхраняват или водят на отчет заложеното имущество, информацията относно това имущество, достъпна за залогодателя.

Предсрочна изискуемост

Чл. 11. В случай, че залогодателят не изпълнява своите задължения по договора за залог, заложният

кредитор може да иска изпълнение преди срока, както и да се удовлетвори от заложеното имущество.

Глава трета
ДЕЙСТВИЕ НА ЗАЛОГА СПРЯМО ТРЕТИ ЛИЦА

Противопоставимост на права

Чл. 12. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Учреденият при условията и по реда на този закон залог не може да се противопостави на трети лица, ако не е вписан в Централния регистър на особените залози по партидата на залогодателя.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Залогът на вземане, договорът за продажба със запазване на собствеността до изплащане на цената, договорът за лизинг и запорът не може да се противопоставят на кредитора, в полза на когото при условията и по реда на този закон се учредява залог върху вземане или върху продадено, отдадено на лизинг или запорирано имущество, ако не са вписани в Централния регистър на особените залози по партидата на залогодателя.

(3) Когато този закон предвижда вписване в друг регистър, противопоставимостта възниква от вписването в другия регистър.

Придобиване на права върху заложеното имущество

Чл. 13. (1) Всяко лице, на което залогът може да бъде противопоставен, придобива правата върху заложеното имущество, обременени със залога, и има положението на залогодател.

(2) Лицето по ал. 1 е длъжно да уведоми писмено заложния кредитор за придобитите от него права.

Поредност на особените залози

Чл. 14. Поредността на особените залози върху едно и също имущество се определя от поредността на вписването им.

Ред на залога върху съвкупност

Чл. 15. (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Продавачът на отделна вещ или право, получил в обезпечение на вземането си за цената залог върху вещта или правото, се удовлетворява от цената му преди кредитора, вписал по-рано залог върху съвкупността, част от която е станала вещта или правото. Същите права има и лице, на което е предоставен залог върху вещ или право за обезпечаване на предоставен от него заем за придобиване на вещта или правото.

(2) Правата на продавача, който си е запазил собствеността до изплащането на цената и правата на лизингодателя, са противопоставими на кредитора, вписал по-рано залог върху съвкупност.

(3) Правото на предпочтително удовлетворение по ал. 1 и противопоставимостта на правата по ал. 2 се погасяват, ако залогът, продажбата или съответно лизингът не бъдат вписани в 14-дневен срок от сключването им.

Ред на вземането, обезпечено с особен залог

Чл. 16. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г., доп., бр. 24 от 2009 г., в сила от 31.03.2009 г.) Вземането, обезпечено с особен залог, се удовлетворява в поредността по чл. 136, ал. 1, т. 3 от Закона за задълженията и договорите, съответно по чл. 722, ал. 1, т. 1 от Търговския закон или по чл. 94, ал. 1, т. 1 от Закона за банковата несъстоятелност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Вземането, обезпечено с особен залог, се удовлетворява от паричните суми по чл. 10, ал. 1, т. 1 и 2, както ако върху тях би имало учреден залог.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Вземането, обезпечено с особен залог, се удовлетворява до размера по чл. 10, ал. 1, т. 3 предпочтително от цялото имущество на залогодателя преди вземанията по чл. 136, ал. 1, т. 5 от Закона за задълженията и договорите, съответно преди вземанията по чл. 722, ал. 1, т. 3 от Търговския закон.

Глава четвърта
ОСОБЕНИ СЛУЧАИ НА ЗАЛОГ

Залог на вземане

Чл. 17. (1) Залогът на вземане има действие спрямо длъжника по заложеното вземане след съобщаването му.

(2) Съобщението може да се направи както от залогодателя, така и от заложния кредитор и съдържа:

1. изявление, че вземането се залага;

2. описание на вземането и на заложената част;

3. данните за вписването на залога в регистъра.

(3) Залогодателят събира заложеното вземане и неговите плодове до получаване на съобщението по чл. 33, ал. 1.

Залог на безналична ценна книга

Чл. 18. (1) Подлежащите на вписване по този закон обстоятелства относно залога на безналична ценна книга се вписват в централния депозитар.

(2) Когато е заложена безналична акция или облигация, вписване се извършва и в книгата за безналичните акции или облигации на дружеството.

(3) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Подлежащите на вписване по този закон обстоятелства относно залога на държавна ценна книга се вписват в регистрите за държавни ценни книжа.

(4) (Нова – ДВ, бр. 50 от 2015 г.) При залог на държавна ценна книга същата се блокира по регистъра по чл. 35, ал. 1, т. 2 или съответните регистри по ал. 4 от Закона за държавния дълг, като при прехвърлянето ѝ между регистрите действието на залога и на вписаните обстоятелства относно залога се запазва. Редът, както и допълнителните изисквания при учредяването на залог върху държавна ценна книга се определят с наредбата по чл. 36, ал. 1 от Закона за държавния дълг.

Залог на дял от търговско дружество

Чл. 19. (1) Договорът за залог на дял от търговско дружество се сключва в писмена форма с нотариална заверка на подписите.

(2) Подлежащите на вписване по този закон обстоятелства относно залог на дял се вписват в търговския регистър по партидата на дружеството.

Залог върху индустриална собственост

Чл. 19а. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Подлежащите на вписване по този закон обстоятелства относно залога на имущество по чл. 4, ал. 1, т. 4 се вписват в регистрите на Патентното ведомство на Република България.

Залог на съвкупност

Чл. 20. (1) (Предишен текст на чл. 20 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Залогът на съвкупност тежи върху всеки неин елемент до отделянето му от съвкупността.

(2) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Залогът на съвкупност преминава върху нейните елементи към момента на получаване на съобщението по чл. 33, ал. 1.

Залог на търговско предприятие

Чл. 21. (1) Договорът за залог на търговско предприятие се сключва в писмена форма с нотариална заверка на подписите.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г.) Подлежащите на вписване по този закон обстоятелства относно залог на търговско предприятие се вписват в търговския регистър по делото на залогодателя.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Договорът за залог на търговско предприятие е противопоставим на трети лица, придобиващи права върху отделни активи на заложеното предприятие, когато е вписан и в съответния регистър. Ако в договора за залог на търговско предприятие са посочени отделни активи, залогът тежи върху тях и след отделянето им от предприятието.

(4) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г., изм., бр. 58 от 2003 г.) При преобразуване на залогодателя чрез разделяне и отделяне и чрез промяна на правната форма залогът на търговско предприятие следва и търговските предприятия на всички новоучредени дружества.

(5) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г.) При преобразуване на залогодателя чрез вливане, сливане, разделяне чрез придобиване, отделяне чрез придобиване и чрез прехвърляне на имущество върху едноличния собственик залогът на търговско предприятие преминава само върху съвкупността, която е принадлежала на залогодателя. В срока на отделното управление заложният кредитор може да поиска изпълнение или обезпечение съобразно правата си. Ако искането не бъде удовлетворено в едномесечен срок, кредиторът може да продаде съвкупността, принадлежала на залогодателя, като търговско предприятие по реда на този закон. С изтичането на срока на отделното управление залогът се погасява.

(6) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г., изм., бр. 34 от 2006 г.) Едновременно с вписването на преобразуването Агенцията по вписванията вписва по фирмените дела на всяко от преобразуващите се дружества, както и на едноличния търговец при прехвърляне на имущество върху едноличен собственик, и преминаването на залога на търговско предприятие върху съответния правоприемник.

(7) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 42 от 1999 г., предишна ал. 5, бр. 58 от 2003 г.) Правилата относно залога на съвкупност се прилагат и за залога на търговско предприятие.

Глава пета
ЦЕНТРАЛЕН РЕГИСТЪР НА ОСОБЕНИТЕ ЗАЛОЗИ

Устройство

Чл. 22. (1) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2008 г., доп., бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Създава се Централен регистър на особените залози като юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на правосъдието със седалище София.

(2) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2008 г., отм., бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.).

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 100 от 2008 г.) Централният регистър се ръководи от директор, който се назначава от министъра на правосъдието.

Правилник

Чл. 23. (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Министърът на правосъдието издава правилник за устройството и дейността на Централния регистър на особените залози.

Публичност

Чл. 24. (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2008 г.) (1) Регистърът е публичен. Всеки може да иска извършване на справка или издаване на удостоверение за липсата или за наличието на вписано обстоятелство и за документите, въз основа на които са извършени вписванията.

(2) Централният регистър осигурява възможност за извършване на справки чрез отдалечен достъп, за издаване на справки и удостоверения в електронна форма и предаването им по електронен път.

(3) Всеки има право на свободен и безплатен достъп до регистъра и до електронния образ на документите, въз основа на които са извършени вписванията и заличаванията.

Държавни такси

Чл. 25. (1) За вписването в регистъра, за даването на справки и за издаването на удостоверения се събира държавна такса.

(2) Размерът на държавната такса се определя с тарифа, одобрена от Министерския съвет.

(3) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Когато съответният регистър не се води от държавен орган, таксата се събира от лицето, което води регистъра, за действията и в размери, определени за държавните такси.

Чл. 25а. (Нов - ДВ, бр. 100 от 2008 г., отм., бр. 38 от 2012 г., в сила от 1.07.2012 г.).

Глава шеста
ВПИСВАНИЯ

Подлежащи на вписване обстоятелства

Чл. 26. (1) В регистъра се вписват следните обстоятелства:

1. (изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) името, единният граждански номер (ЕГН) и адресът, съответно фирмата, номерът и партидата на вписването в съответния регистър и адресът на управление на:

а) длъжника;

б) залогодателя за обезпечение на чужд дълг;

в) заложния кредитор;

г) купувача и продавача по договор за продажба със запазване на собствеността до изплащане на цената;

д) ползвателя и лизингодателя по договор за лизинг;

е) лицето, на което заложеното вземане следва да се изпълни до пристъпването към изпълнение;

2. описание на обезпеченото вземане или размера на сумата, за която е учреден залогът;

3. (изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) описание на заложеното, съответно продаденото със запазване на собствеността до изплащане на цената или отдаденото на лизинг имущество и неговата цена, ако е посочена;

4. (изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) срокът на залога;

5. (изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) условието на залога.

(2) В регистъра се вписват и:

1. прехвърлянето на обезпеченото вземане, съответно на правата на продавача и лизингодателя;

2. встъпването в обезпеченото вземане, съответно в правата на продавача и лизингодателя;

3. подновяването и заместването в задължението;

4. придобиването на права върху заложеното имущество;

5. (изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) други промени на вписаните обстоятелства;

6. (отм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.);

7. (отм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.).

(3) На вписване подлежат също:

1. запорът върху имущество по чл. 4;

2. запорът върху обезпеченото вземане;

3. (нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) подновяването на вписването;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) пристъпването към изпълнение;

5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) изоставянето на изпълнението;

6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) името, ЕГН и адресът на депозитаря;

7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) името, ЕГН и адресът на управителя на предприятието;

8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) поканата от търговеца до заложния кредитор за назначаване на управител на предприятие;

9. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) решението за откриване на производство по несъстоятелност;

10. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) решението за обявяване в несъстоятелност;

11. (нова - ДВ, бр. 108 от 2007 г., изм., бр. 100 от 2008 г.) запорът, наложен по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс;

12. (нова - ДВ, бр. 108 от 2007 г., отм., бр. 100 от 2008 г.);

13. (нова - ДВ, бр. 108 от 2007 г., отм., бр. 100 от 2008 г.).

Искане за вписване и заличаване (Загл. изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.)

Чл. 27. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Вписването и заличаването се извършват по искане на заинтересуваното лице. Искането съдържа подлежащите на вписване обстоятелства.

(2) Към искането за вписване на обстоятелства по чл. 26, ал. 1 се прилага писмено съгласие за

вписването с нотариална заверка на подписа на залогодателя, на купувача на изплащане или на ползвателя по договор за лизинг. Нотариална заверка на подписа не се изисква, ако той е положен пред служител на регистъра, който удостоверява това обстоятелство.

(3) Към искането за вписване на обстоятелства по чл. 26, ал. 2 се прилага писмено съгласие за вписването на лицето, срещу което може да се черпят права от вписването.

(4) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Към искането за заличаване на вписване се прилага писмено съгласие за заличаването с нотариална заверка на подписа на заложния кредитор, на продавача на изплащане или на лизингодателя. Нотариална заверка на подписа не се изисква, ако той е положен пред служител на регистъра, който удостоверява това обстоятелство.

(5) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2008 г.) Регистърът осигурява възможност за приемане на искания за вписване и заличаване в електронна форма и по електронен път съгласно Закона за електронния документ и електронния подпис. Когато се изисква подаването на документи с нотариална заверка, техният електронен образ се прилага към искането.

Регистърно производство

Чл. 28. (1) Искането за вписване се разглежда незабавно. Вписването може да бъде отказано само ако искането няма необходимото съдържание или не е внесена определената държавна такса, като едновременно с това отказът се съобщава на заявителя.

(2) Съобщението за отказа трябва да посочва всички пороци на заявлението.

(3) Заявителят може да отстрани пороците и да подаде ново искане. Новото искане се вписва по реда, по който е постъпило в регистъра.

Обжалване на отказ

Чл. 29. (1) (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г.) Отказът да бъде извършено вписването подлежи на обжалване по административен ред пред министъра на правосъдието. Отказът на министъра на правосъдието подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(2) В случай на обжалване на отказ за вписване на обстоятелства по чл. 26, ал. 1 и 3 искането се вписва в регистъра по реда на постъпването на жалбата и преписката се изпраща на компетентния орган. Ако отказът за вписване бъде потвърден, извършеното вписване се заличава служебно.

(3) В случай на обжалване на отказ за вписване на обстоятелства по чл. 26, ал. 2 преписката се изпраща на компетентния орган. Ако отказът за вписване бъде отменен, вписването се извършва служебно.

Действие на вписването

Чл. 30. (1) Вписаното обстоятелство се счита известно на третите добросъвестни лица от деня на вписването.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Действието на вписването трае 5 години от деня, в който е извършено първоначалното вписване на обстоятелството по чл. 26, ал. 1 и ал. 3, т. 1. То може да бъде продължено, ако вписването се поднови, преди този срок да е изтекъл.

Приложимост на правилата за публичност на регистъра и на регистърното производство

Чл. 31. Правилата за публичност на регистъра и на регистърното производство се прилагат съответно, когато в друг регистър се вписват обстоятелства по този закон.

Глава седма

ИЗПЪЛНЕНИЕ ВЪРХУ ЗАЛОЖЕНОТО ИМУЩЕСТВО

Пристъпване към изпълнение

Чл. 32. (1) В случай на неизпълнение на обезпеченото със залог по този закон задължение заложният кредитор може да пристъпи към изпълнение върху заложеното имущество.

(2) За изпълнението върху ценна книга, върху която е учреден залог с предаване на книгата, се прилагат разпоредбите на този закон.

(3) Кредиторът е длъжен да заяви за вписване в регистъра, че пристъпва към изпълнение и да извести залогодателя за започване на изпълнението. Кредиторът има същите задължения и когато изостави изпълнението.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) С вписването на пристъпване към изпълнение заложеното имущество преминава в разпореждане на заложния кредитор. Той има право да вземе мерки за запазването му и да го продаде.

(5) (Нова - ДВ, бр. 108 от 2007 г., изм., бр. 100 от 2008 г.) До извършване на публичната продан заложният кредитор, който е пристъпил към изпълнение, може да поиска от съдебния или от публичния изпълнител предаване на заложеното имущество въз основа на удостоверение за вписано пристъпване към изпълнение. До изготвяне на разпределението от съдебния или от публичния изпълнител обезпеченият кредитор може да се присъедини въз основа на извлечение за вписан залог.

Съобщение до залогодателя

Чл. 33. (1) Съобщението до залогодателя за пристъпване към изпълнение е в писмена форма и съдържа:

1. изявление, че се пристъпва към изпълнение, с посочване на данните за вписването на това обстоятелство в регистъра;

2. описание на вземането и каква част от него се търси;

3. описание на заложеното имущество;

4. избор на начин на изпълнение при залог на търговско предприятие.

(2) Съобщението за изоставяне на изпълнението е в писмена форма и съдържа:

1. изявление, че се изоставя изпълнението, с посочване на данните за вписването на това обстоятелство в регистъра;

2. описание на вземането и каква част от него е търсена;

3. описание на заложеното имущество.

Мерки за запазване на заложеното имущество

Чл. 34. Заложният кредитор има право:

1. да получи държането на заложеното имущество;

2. да извести третото задължено лице за започването на изпълнението, ако изпълнението се насочва върху вземане на залогодателя;

3. (нова - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) да иска от държавните органи, които водят на отчет заложеното

имущество, да отразят неговото преминаване в разпореждане на заложния кредитор;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) да вземе мерки за:

а) запазване, поддържане и застраховане на заложеното имущество;

б) получаване на доходи от заложеното имущество;

в) увеличаване на продажната цена или намаляване на разходите за продажбата.

Мерки на принуда

Чл. 35. (1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2005 г., бр. 59 от 2007 г., бр. 101 от 2010 г.) Когато залогодателят не окаже необходимото съдействие за изпълнение върху заложеното имущество или за запазването му, заложният кредитор въз основа на извлечение от регистъра за вписано обезпечение и за започване на изпълнението може да поиска от съдебния изпълнител предаването на заложеното имущество по реда на чл. 521 от Гражданския процесуален кодекс.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2005 г., бр. 59 от 2007 г.) Към събиране на равностойността на заложеното имущество се преминава само в случай, че то или някаква част от него не бъдат намерени у залогодателя. В този случай съдебният изпълнител извършва и разпределението на постъпилата сума по реда на Гражданския процесуален кодекс.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Когато някой от присъединените кредитори оспори получаването на обезщетение за заложеното имущество или възмездността на отчуждаването му, заложният кредитор установява по исков ред правото си по чл. 10, ал. 1. В този случай в тежест на заложния кредитор е да докаже получаването на обезщетение, съответно възмездността на отчуждаването.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Когато някой от присъединените кредитори оспори равностойността на обезщетението или на полученото срещу отчуждаването на заложеното имущество или твърди, че това имущество може да бъде отделено от останалото имущество на залогодателя, той по исков ред оспорва правото на заложния кредитор по чл. 10, ал. 1, т. 3. В този случай в тежест на присъединения кредитор е да докаже, че обезщетението, съответно полученото срещу отчуждаването, не е равностойно или че може да бъде отделено от останалото имущество на залогодателя.

Оспорване

Чл. 36. (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г., бр. 19 от 2003 г., бр. 43 от 2005 г., бр. 59 от 2007 г.) В производството по принудително изпълнение залогодателят може да оспори вземането или заложното право по реда на чл. 439 от Гражданския процесуален кодекс.

Продажба на заложеното имущество

Чл. 37. (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Заложният кредитор има право да продаде от свое име и за сметка на залогодателя заложеното имущество след изтичането на две седмици от вписването, че е пристъпил към изпълнение. Ако продажбата не бъде извършена до изтичането на шест месеца, всеки следващ кредитор, вписал пристъпване към изпълнение, може да продаде заложеното имущество.

(2) Продажбата се извършва само срещу заплащане на пълния размер на цената на депозитаря.

(3) При продажбата кредиторът е длъжен да положи грижата на добър търговец.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2007 г.) Ако продаденото имущество е чуждо, се прилагат правилата на чл. 482 от Гражданския процесуален кодекс.

Депозитар

Чл. 38. Депозитарят се посочва от заложния кредитор. Той трябва да бъде счетоводител. Депозитар не може да бъде длъжникът, залогодателят, техен кредитор или управителят на заложеното предприятие, както и съпруг или роднина на някое от посочените лица по права линия - без ограничение, по съребрена линия - до четвърта степен, или по сватовство - до трета степен.

Задължения на депозитаря

Чл. 39. (1) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2008 г.) Депозитарят изготвя списък на лицата, имащи права върху заложеното имущество, въз основа на данните от съответния регистър по чл. 12 , като посочва размера и привилегията на всяко вземане.

(2) Депозитарят съобщава списъка по ал. 1 на залогодателя, на длъжника и на включените в списъка лица.

(3) Депозитарят приема становищата на лицата по ал. 2, ако са постъпили в двуседмичен срок от съобщаването на списъка.

(4) След като прецени постъпилите становища, депозитарят изготвя окончателен списък и го съобщава на лицата по ал. 2 в двуседмичен срок от преустановяване приемането на становища.

(5) Депозитарят открива на свое име сметка в банка, по която се превеждат сумите, получени при изпълнение върху заложеното имущество.

(6) Депозитарят удостоверява всяко плащане в брой на суми, получени при изпълнение върху заложеното имущество, като същия ден внася получените суми по откритата сметка.

(7) Депозитарят изготвя разпределение на получените от него суми.

(8) Депозитарят дава информация на залогодателя, длъжника и лицата по чл. 40.

Присъединяване на кредитори

Чл. 40. (1) Присъединени кредитори по право са всички лица, които имат удостоверено в регистъра право върху заложеното имущество.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2007 г.) Третите лица, претендиращи противопоставими права върху отчуждено по реда на тази глава имущество за вземанията си по чл. 482 от Гражданския процесуален кодекс, както и другите кредитори на залогодателя не могат да се присъединяват. Те могат да наложат запор върху постъпилата, съответно върху останалата след разпределението сума.

Разпределение

Чл. 41. (1) След набиране на достатъчна сума и ако окончателният списък по чл. 39, ал. 4 е изготвен, депозитарят извършва разпределение, което съобщава на залогодателя, длъжника и лицата по чл. 40, ал. 1.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2007 г.) Разпределението подлежи на обжалване пред районния съд по местожителството на залогодателя в 7-дневен срок от съобщаването му на страните. Районният съд се произнася по жалбите в открито заседание. Решението на съда подлежи на обжалване по реда на чл. 278 от Гражданския процесуален кодекс.

(3) Депозитарят незабавно предава на кредиторите сумите по разпределението след влизането му в сила.

(4) Остатъкът от набраната сума се предава на залогодателя, ако в 7-дневен срок от съобщението той представи декларация, че няма задължения към държавата.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2005 г.) Ако декларацията по ал. 4 не бъде представена, както и ако върху

остатъка от набраната сума е наложен запор, същата се превежда по сметката на държавен или частен съдебен изпълнител по местожителството на залогодателя.

(6) Ако до предаването на сумите бъде наложен запор върху постъпилата сума, се извършва ново разпределение. В този случай се прекратява висящото производство по жалби срещу предходно разпределение.

Спорове между кредитори

Чл. 42. (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2007 г.) Правата на присъединен кредитор могат да бъдат оспорени от друг присъединен кредитор, както и от лице по чл. 40, ал. 2 по реда на чл. 464 от Гражданския процесуален кодекс.

Несъстоятелност

Чл. 43. (1) Откриването на производство по несъстоятелност на залогодателя не спира започнатото изпълнение по чл. 32.

(2) Синдикът предава имуществото на заложния кредитор за изпълнение по реда на чл. 32, когато установи наличието на залози, вписани по реда на този закон.

(3) Ако заложеното имущество или част от него не се намери у залогодателя, производството по чл. 35, ал. 2 - 5 се развива в рамките на производството по несъстоятелността.

Глава осма
ИЗПЪЛНЕНИЕ ВЪРХУ ЦЕННА КНИГА, ВЗЕМАНЕ И ДЯЛ ОТ ТЪРГОВСКО ДРУЖЕСТВО
(Загл. изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.)

Изпълнение върху ценна книга

Чл. 44. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Кредиторът, в чиято полза е заложена ценна книга, има право да я прехвърли по надлежния за нея начин. Когато ценната книга се прехвърля с джиро, редът на джирата не се прекъсва.

(2) Ако ценната книга има борсова цена, тя се продава по цената, обявена от борсата един ден преди прехвърлянето.

Изпълнение върху вземане

Чл. 44а. (Нов - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) (1) Кредиторът, в чиято полза е заложено вземане, може да го продаде. Ако вземането е парично, кредиторът може да го събере.

(2) Паричното вземане се счита възложено за събиране на заложния кредитор с вписването на пристъпване към изпълнение.

(3) Постъпленията при събиране на вземането се получават от депозитаря.

Изпълнение върху дял от търговско дружество

Чл. 45. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Кредиторът, в чиято полза е заложен дял от търговско дружество, има право в случай на неизпълнение да отправи изявление за прекратяване на дружеството съгласно чл. 96 от Търговския закон или за прекратяване на участието на залогодателя в дружеството със заложения дял съгласно чл. 125, ал. 2 от Търговския закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Към изявлението по ал. 1 се прилагат извлечения от регистъра за вписания залог и за пристъпването към изпълнение.

Глава девета
ИЗПЪЛНЕНИЕ ВЪРХУ ТЪРГОВСКО ПРЕДПРИЯТИЕ

Удовлетворяване от търговско предприятие

Чл. 46. (1) Заложният кредитор може по свой избор да се удовлетвори от търговското предприятие като съвкупност от права, задължения и фактически отношения или от отделни негови елементи.

(2) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Ако заложният кредитор избере да се удовлетвори от отделни елементи на търговското предприятие, той е длъжен да продаде първо онези от тях, продажбата на които би затруднила в най-малка степен дейността на предприятието.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Ако заложният кредитор избере да се удовлетвори от търговското предприятие като съвкупност от права, задължения и фактически отношения, той може да назначи управител на предприятието. В този случай съобщението до търговеца по чл. 33, ал. 1 съдържа и съгласието на управителя за назначаването му.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) След вписването на управителя на предприятие в търговския регистър търговецът не може да упражнява правата си върху търговското предприятие.

Съдействие от управителя

Чл. 47. Лицето, което е управлявало търговското предприятие до вписването на управителя на предприятието, е длъжно да му оказва необходимото съдействие.

Управление

Чл. 48. (1) Управителят на предприятие извършва всички действия, свързани с обикновената дейност на търговското предприятие. Той не може да отчуждава и обременява с тежести предприятието като цяло или включените в него недвижими имоти, да поема менителнични задължения, да взема заеми и да води процеси.

(2) Търговецът може да извършва действията, изключени от правомощията на управителя на предприятие, със съгласието на заложния кредитор.

(3) Както търговецът, така и заложният кредитор могат да предявяват и отговарят по искове във връзка с дейността на заложеното търговско предприятие.

Задължения на управителя на предприятие

Чл. 49. Управителят на предприятие е длъжен:

1. да приеме търговското предприятие по опис;

2. да управлява търговското предприятие и да представлява търговеца, като взема всички мерки за запазване на неговите интереси с грижата на добър търговец.

Прекратяване на правата на управителя на предприятие

Чл. 50. Правата на управителя на предприятие се прекратяват:

1. при негов отказ;

2. с назначаването на нов управител;

3. с поставянето му под запрещение или със смъртта му;

4. с прекратяване на залога;

5. (изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г.) с решение на съда при нарушение на закона.

Възстановяване на правото на управление

Чл. 51. (Изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г.) Ако заложният кредитор не назначи нов управител на търговското предприятие в продължение на две седмици от вписването на покана да стори това, търговецът възстановява правото си на управление, след като подаде заявление до Агенцията по вписванията.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (1) Договорите за залог, сключени въз основа на чл. 36 и 37 от Закона за банките и кредитното дело и чл. 12 от Закона за стопанската дейност на чуждестранните лица и за закрила на чуждестранните инвестиции, запазват действието си, като се прилагат разпоредбите на този закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 86 от 1997 г.) Договорите по ал. 1, станали противопоставими при условията и по реда на чл. 156, ал. 2 и чл. 162 от Закона за задълженията и договорите, запазват противопоставимостта си в продължение на десет месеца от влизането в сила на този закон.

(3) (Нова - ДВ, бр. 86 от 1997 г.) За вписването на договорите по ал. 1 не се прилага изискването на чл. 27, ал. 2.

§ 2. Параграф 1, ал. 2 се прилага и към договори за продажба със запазване на собствеността до изплащане на цената, станали противопоставими при условията и по реда на чл. 205 от Закона за задълженията и договорите.

§ 3. (1) Член 15, ал. 1 и 2 се прилагат за заварените договори за залог, продажба със запазване на собствеността до изплащане на цената и лизинг, ако договорите се впишат в 14-дневен срок от влизането в сила на закона.

(2) Член 27, ал. 2 не се прилага при вписване на договори по ал. 1 с достоверна дата.

§ 4. В Закона за банките и кредитното дело (обн., ДВ, бр. 25 от 1992 г., бр. 62 от 1992 г. - Решение № 8 на Конституционния съд от 1992 г.; изм., бр. 59 и 109 от 1993 г., бр. 63 от 1994 г., бр. 63 от 1995 г., бр. 12, 42 и 90 от 1996 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 36 ал. 2 и 3 се отменят.

2. Член 37 се изменя така:

"Чл. 37. Когато кредитът не бъде издължен на падежа, банката има право да получи изпълнителен лист по извлечение от сметка."

§ 5. Този закон влиза в сила от 1 април 1997 г.

§ 6. Изпълнението на закона се възлага на министъра на правосъдието.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на

Закона за особените залози

(ДВ, бр. 86 от 1997 г.)

§ 2. Параграф 1, ал. 3 от преходните и заключителните разпоредби се прилага и по отношение на заявленията, подадени до влизането в сила на този закон.

. . . . . .

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на

Закона за особените залози

(ДВ, бр. 42 от 1999 г.)

§ 23. Заварените към 31 декември 1998 г. производства по отменените чл. 16 и 17 от Закона за чуждестранните инвестиции (обн., ДВ, бр. 97 от 1997 г.; попр., бр. 99 от 1997 г.) се довършват по досегашния ред.

. . . . . .

(*)ЗАКОН за изменение на Закона за търговския регистър

(ДВ, бр. 80 от 2006 г., в сила от 3.10.2006 г.)

§ 1. В § 56 от преходните и заключителните разпоредби думите "1 октомври 2006 г." се заменят с "1 юли 2007 г.".

.....

(*)ЗАКОН за изменение на Закона за търговския регистър

(ДВ, бр. 53 от 2007 г., в сила от 30.06.2007 г.)

§ 1. В § 56 от преходните и заключителните разпоредби думите "1 юли 2007 г." се заменят с "1 януари 2008 г.".

.....

ПРЕХОДНА РАЗПОРЕДБА

към Закона за изменение и допълнение на Закона за особените залози

(ДВ, бр. 100 от 2008 г.)

§ 8. Започнатите, но неприключени към деня на влизане в сила на този закон производства за вписване на обстоятелства по чл. 26, ал. 3, т. 11, 12 и 13 се прекратяват.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния служител

(ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 1.07.2012 г.)

. . . . . .

§ 84. (В сила от 18.05.2012 г. - ДВ, бр. 38 от 2012 г.) В срок до един месец от обнародването на този закон в "Държавен вестник":

1. Министерският съвет привежда Класификатора на длъжностите в администрацията в съответствие с този закон;

2. компетентните органи привеждат устройствените актове на съответната администрация в съответствие с този закон.

§ 85. (1) Правоотношенията с лицата от администрациите по Закона за радиото и телевизията, Закона за независимия финансов одит, Закона за електронните съобщения, Закона за Комисията за финансов надзор, Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност, Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, Кодекса за социално осигуряване, Закона за здравното осигуряване, Закона за подпомагане на земеделските производители и Закона за пътищата се уреждат при условията и по реда на § 36 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния служител (ДВ, бр. 24 от 2006 г.).

(2) С акта за назначаването на държавния служител се:

1. присъжда определения в Класификатора на длъжностите в администрацията минимален ранг за заеманата длъжност, освен ако служителят притежава по-висок ранг;

2. определя индивидуална основна месечна заплата.

(3) Допълнително необходимите средства за осигурителни вноски на лицата по ал. 2 се осигуряват в рамките на разходите за заплати, възнаграждения и осигурителни вноски по бюджетите на съответните разпоредители с бюджетни кредити.

(4) Министерският съвет да извърши необходимите промени по извънбюджетната сметка на Държавен фонд "Земеделие", произтичащи от този закон.

(5) Органите на управление на Националния осигурителен институт и на Националната здравноосигурителна каса да извършат необходимите промени по съответните бюджети, произтичащи от този закон.

(6) Неизползваните отпуски по трудовите правоотношения се запазват и не се компенсират с парични обезщетения.

§ 86. (1) В едномесечен срок от влизането в сила на този закон индивидуалната основна месечна заплата на служителя се определя така, че същата, намалена с дължимия данък и задължителните осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, ако са били дължими, да не е по-ниска от получаваната до този момент брутна месечна заплата, намалена с дължимите задължителни осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, ако са били дължими, и дължимия данък.

(2) В брутната заплата по ал. 1 се включват:

1. основната месечна заплата или основното месечно възнаграждение;

2. допълнителни възнаграждения, които се изплащат постоянно заедно с полагащата се основна месечна заплата или основно месечно възнаграждение и са в зависимост единствено от отработеното време.

§ 87. Законът влиза в сила от 1 юли 2012 г. с изключение на § 84, който влиза в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".